

آیین دادرسی مدنی

جلد دوم

وکالت در دعاوی، دادخواست، دادرسی
و طرق فوق العاده شکایت از آراء

دکتر سید اصغر سجادی

وکیل دادگستری

سرشناسه: سجادی، سیداصغر، ۱۳۱۹

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام / Iran. Laws, etc

عنوان و نام پدیدآور: آیین دادرسی مدنی / سیداصغر سجادی.

مشخصات نشر: تهران: گالوس: موسسه گام حق، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲ ج.: جدول.

شابک: دوره: ۹۷۸۶۲۲۹۵۲۰۴۰۶ / جلد ۱: ۹۷۸۶۲۲۹۵۲۰۴۲۰ / جلد ۲: ۹۷۸۶۲۲۹۵۲۰۴۱۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: آیین دادرسی مدنی - ایران / قانون مدنی -- ایران /

Civil procedure -- Iran / Civil law -- Iran

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷س ۹۳ / KMH1710

رده بندی دیویی: ۵۵/۳۴۷

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۱۵۰۰۹

آیین دادرسی مدنی

جلد دوم: وکالت در دعاوی، دادخواست، دادرسی و طرق فوق العاده شکایت از آراء

مؤلف: دکتر سید اصغر سجادی

ناشر: گالوس

ناشر همکار: گام حق

نوبت چاپ اول: ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۲۰۴-۱-۳

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۲۰۴-۰-۶

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات گالوس محفوظ است.

هرگونه کپی برداری و تهیه جزوه از متن کتاب، استفاده از طرح روی جلد و عنوان کتاب جرم است و متخلفان طبق قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

دفتر مرکزی: تهران. خیابان توانیر شمالی، بالاتر از همت، پلاک ۲۵ واحد ۲

تارنما: www.gamehaq.com فروشگاه اینترنتی: www.legalbooks.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۹
فصل اول: وکالت در دعاوی	۲۳
گفتار اول: وکالت	۲۳
مبحث اول: تعریف وکالت	۲۳
مبحث دوم: حق تعیین وکیل و امور مربوط به آن	۲۴
مبحث سوم: اختیارات وکیل در امر دادرسی و مستثنیات آن	۳۱
۱- اختیارات وکیل	۳۱
۲- استثنائات وارد بر اختیار وکیل	۳۲
مبحث چهارم: تکالیف و الزامات وکیل	۳۴
۱- حضور در جلسه دادرسی	۳۴
۲- تقدیم لایحه	۳۶
۳- حضور یا ارسال لایحه در صورت معرفی دو وکیل در دادرسی	۳۸
گفتار دوم: زوال سمت وکیل	۴۳
مبحث اول: عزل وکیل	۴۳
مبحث دوم: استعفای وکیل	۴۵
مبحث سوم: فوت وکیل یا ممنوع شدن یا تعلیق از وکالت	۴۶
فصل دوم: دادخواست و موارد مربوط	۵۱
گفتار اول: دادخواست	۵۱
مبحث اول: تعریف دادخواست	۵۱
مبحث دوم: انواع دادخواست	۵۳
۱- دادخواست کتبی	۵۳
۲- دادخواست بدوی	۵۳
۳- دادخواست اصلی	۵۳
۴- دادخواست طاری	۵۴

- ۵۵- دادخواست شفاهی..... ۵۵
- مبحث سوم: تفاوت دادخواست با درخواست ۵۵
- مبحث چهارم: تقدیم دادخواست ۵۶
- گفتار دوم: شرایط دادخواست ۵۹**
- مبحث اول: نام و مشخصات خواهان ۶۱
- مبحث دوم: نام و مشخصات خوانده ۶۲
- مبحث سوم: تعیین خواسته و بهای آن ۶۶
- مبحث چهارم: تعهدات و جهاتی که به موجب آن خواهان خود را مستحق مطالبه می‌داند ۷۳
- مبحث پنجم: آنچه خواهان از دادگاه درخواست دارد ۷۴
- مبحث ششم: ذکر ادله و وسایل مثبتة خواهان برای اثبات ادعا ۷۵
- مبحث هفتم: امضای دادخواست دهنده ۷۷
- گفتار سوم: ضمانت اجرای شرایط دادخواست ۸۱**
- مبحث اول: رد فوری دادخواست ۸۱
- مبحث دوم: موارد توقیف دادخواست ۸۲
- مبحث سوم: هزینه انتشار آگهی ۸۳
- مبحث چهارم: هزینه دادرسی و اعسار از پرداخت آن ۸۳
- ۱- هزینه دادرسی ۸۳
- ۲- اعسار از پرداخت هزینه دادرسی ۸۵
- ۳- شخص مُعسر ۸۵
- مبحث پنجم: شرایط فاقد ضمانت اجرا ۸۷
- گفتار چهارم: پیوست‌های دادخواست ۸۷**
- مبحث اول: پیوست‌های دادخواست ۸۷
- مبحث دوم: فارسی نبودن اسناد پیوست دادخواست ۸۹
- مبحث سوم: تقدیم دادخواست توسط ولی، قیم، وکیل و یا نماینده قانونی ۹۱
- مبحث چهارم: تعداد نسخه‌های دادخواست ۹۲

- گفتار پنجم: جریان دادخواست تا جلسه رسیدگی ۹۲
- مبحث اول: ثبت دادخواست و تعیین وقت دادرسی ۹۲
- مبحث دوم: طرح دعوی متعدد در یک دادخواست ۹۴
- مبحث سوم: دادخواست ناقص در جلسه دادرسی ۹۶
- فصل سوم: ابلاغ ۱۰۱
- گفتار اول: تعریف ابلاغ و انواع آن ۱۰۱
- مبحث اول: تعریف ابلاغ ۱۰۱
- مبحث دوم: انواع ابلاغ ۱۰۲
- ۱- ابلاغ واقعی ۱۰۲
- ۲- ابلاغ قانونی ۱۰۲
- گفتار دوم: ابلاغ اوراق در محل کار یا سکونت ۱۰۲
- مبحث اول: ابلاغ به کارکنان دولت ۱۰۲
- مبحث دوم: ابلاغ در محل سکونت ۱۰۳
- ۱- ابلاغ به بستگان ۱۰۳
- ۲- الصاق اوراق ۱۰۴
- ۳- تغییر اقامتگاه یا اشتباه بودن نشانی ۱۰۵
- ۴- اقامتگاه خوانده خارج از حوزه قضائی ۱۰۸
- ۵- اقامتگاه انتخابی ۱۰۹
- ۶- ابلاغ به اهالی معین غیر محصور ۱۱۱
- ۷- ابلاغ وقت به خواهان ۱۱۳
- ۸- سایر موارد مرتبط به ابلاغ ۱۱۴
- الف- مراتبی که باید مأمور ابلاغ در اخطار به قید نماید ۱۱۴
- ب- اعتبار ابلاغ اوراق به شخص غیر مخاطب ۱۱۵
- پ- ابلاغ در خارج از کشور ۱۱۵
- گفتار سوم: ابلاغ به اشخاص حقوقی عمومی و خصوصی ۱۱۶
- مبحث اول: ابلاغ به اشخاص حقوقی عمومی ۱۱۶

۱۱۸..... مبحث دوم: ابلاغ به اشخاص حقوقی غیردولتی (خصوصی)

۱۲۵..... فصل چهارم: دادرسی نخستین

۱۲۵..... گفتار اول: جلسه دادرسی و مسائل مربوط به آن

۱۲۶..... مبحث اول: تشکیل جلسه دادرسی

۱۲۸..... ۱- ارائه اصول اسناد ابرازی در جلسه دادرسی و آثار حقوقی مترتب بر آن

۱۳۰..... ۲- استمهال خواهان از دادگاه برای ارائه اسناد جدید

۱۳۳..... ۳- حقوق و تکالیف طرفین دعوا در جلسه اول دادرسی

۱۳۳..... الف- کاهش خواسته

۱۳۵..... ب- افزایش خواسته

۱۳۶..... پ- تغییر نحوه دعوا یا خواسته

۱۳۷..... ت- درج عین اظهارات اصحاب دعوا در صورتجلسه

۱۳۸..... ث- اعتراض و یا ایراد خواننده نسبت به بهای خواسته و سایر موارد

۱۳۹..... ج- استقرار نظم جلسه دادرسی

۱۴۰..... ۴- رسیدگی توأمان

۱۴۱..... مبحث دوم: تأخیر، تغییر و ختم جلسه دادرسی

۱۴۱..... ۱- تأخیر جلسه دادرسی

۱۴۳..... ۲- تجدید جلسه دادرسی

۱۴۴..... ۳- ختم جلسه دادرسی

۱۴۵..... ۴- جلسات و اوقات دادگاه

۱۴۵..... الف- جلسه دادرسی عادی

۱۴۶..... ب- جلسه دادرسی خارج از نوبت

۱۴۶..... پ- جلسه فوق العاده

۱۴۷..... ت- جلسه رسیدگی

۱۴۸..... ث- جلسه اداری

۱۴۸..... ج- وقت احتیاطی یا نظارت

۱۴۹..... گفتار دوم: رأی

۱۴۹..... مبحث اول: انشاء، اعلام و صدور رأی

۱۵۰..... ۱- مشخصات رأی

- ۱۵۱- ماهیت رأی ۲
- ۱۵۲- دادنامه و نکات مندرج در آن ۳
- ۱۵۲- قابل تجزیه یا تفکیک بودن دعوا و صدور رأی ۴
- ۱۵۴- **مبحث دوم: حکم و قرار ویژگی‌های آنها** ۱۵۴
- ۱- تعریف حکم و قرار ۱
- ۲- ویژگی‌های حکم ۲
- ۱۵۵- **مبحث سوم: تصحیح رأی و ابلاغ آن** ۱۵۵
- ۱- اصلاح رأی در مرحله نخستین ۱
- ۲- اصلاح رأی در مرحله تجدیدنظر ۲
- ۳- ابلاغ رأی ۳
- الف- ابلاغ دادنامه در دفتر دادگاه ۱۵۷
- ب- ممنوعیت تسلیم رونوشت دادنامه قبل از امضاء دادرس به اشخاص ۱۵۸
- پ- چند نکته راجع به ابلاغ دادنامه ۱۵۹
- ۱۶۱- **گفتار سوم: حکم حضوری و غیابی** ۱۶۱
- ۱۶۴- **گفتار چهارم: واخواهی** ۱۶۴
- ۱۶۴- **مبحث اول: ترتیب واخواهی** ۱۶۴
- ۱- مهلت واخواهی ۱
- ۲- جهات عذر موجه ۲
- ۳- رسیدگی پس از صدور قرار قبولی ۳
- ۴- عدم واخواهی به دلایل مختلف ۴
- الف- عذر موجه ۱۶۷
- ب- عدم اطلاع ۱۶۷
- پ- سایر موارد ۱۶۸
- ۱۶۸- **مبحث دوم: اجرای حکم غیابی** ۱۶۸
- ۱- معرفی ضامن معتبر یا اخذ تأمین متناسب ۱
- ۲- الزام خواهان محکوم، به جبران خسارت ۱۷۰
- ۳- نسبی بودن اثر حکم واخواهی ۱۷۰
- ۱۷۲- **گفتار پنجم: دادرسی فوری** ۱۷۲

- ۱۷۲ **مبحث اول: فوریت تعیین تکلیف**
- ۱- مرجع درخواست دستور موقت ۱۷۳
- ۲- صدور دستور موقت توسط دادگاه محل وقوع موضوع دستور موقت ۱۷۴
- ۳- درخواست کتبی یا شفاهی دستور موقت ۱۷۴
- ۱۷۶ **مبحث دوم: رسیدگی**
- ۱- تعیین وقت رسیدگی ۱۷۶
- ۲- احراز فوریت موضوع درخواست دستور موقت ۱۷۷
- ۳- ماهیت دستور موقت ۱۷۹
- ۴- قبول یا رد درخواست دستور موقت ۱۸۰
- ۵- اخذ تأمین مناسب (جبران خسارت احتمالی) ۱۸۱
- ۶- اجرای دستور موقت قبل از ابلاغ ۱۸۲
- ۱۸۳ **مبحث سوم: موارد انتفاء و رفع اثر از دستور موقت و رفع توقیف از تأمین**
- ۱- موارد انتفاء و رفع اثر ۱۸۳
- الف- دادن تأمین مناسب ۱۸۳
- ب- مرتفع شدن جهت دستور موقت ۱۸۴
- پ- عدم تقدیم دادخواست اثبات دعوی اصلی ۱۸۷
- ۲- رفع توقیف از تأمین ۱۸۹
- ۱۹۳ **فصل پنجم: تجدید نظر**
- ۱۹۵ **گفتار اول: آراء و قرارهای قابل تجدید نظر**
- مبحث اول: احکام قابل تجدید نظر ۱۹۵
- مبحث دوم- قرارهای قابل تجدید نظر ۱۹۸
- ۱- قرار ابطال دادخواست ۱۹۸
- ۲- قرار رد دادخواست ۱۹۹
- ۳- قرار رد دعوا یا عدم استماع دعوا ۲۰۰
- ۴- قرار سقوط دعوا ۲۰۱
- ۵- قرار عدم اهلیت یکی از طرفین دعوا ۲۰۱
- مبحث سوم- مرجع تجدیدنظر از آرای دادگاه های بدوی ۲۰۳
- ۱- اشخاص دارای حق تجدید نظر ۲۰۴

- ۲- اسقاط حق تجدیدنظر ۲۰۵
- ۳- ورود شخص ثالث و جلب شخص ثالث در مرحله تجدید نظر ۲۰۶
- مبحث چهارم- مهلت تجدید نظر ۲۰۷**
- ۱- مهلت جدید به علت اتفاقات حادث ۲۰۸
- ۲- مهلت جدید به علت زوال سمت ۲۰۹
- کفتار دوم: دادخواست تجدیدنظر و مقدمات رسیدگی ۲۱۰**
- مبحث اول- دادخواست ۲۱۰**
- ۱- اقدام دفتر دادگاه بدوی ۲۱۱
- ۲- تقدیم دادخواست خارج از مهلت ۲۱۱
- ۳- مندرجات دادخواست تجدید نظر ۲۱۱
- ۴- توقیف دادخواست تجدید نظر ۲۱۳
- ۵- تبادل لوایح ۲۱۳
- مبحث دوم- تجدیدنظر خواهی از حکم قطعی ۲۱۴**
- مبحث سوم- جهات تجدید نظر ۲۱۵**
- ۱- عدم اعتبار مستندات دادگاه ۲۱۶
- ۲- فقدان شرایط قانونی شهادت ۲۱۷
- ۳- عدم توجه قاضی به دلایل ابرازی ۲۱۷
- ۴- عدم صلاحیت قاضی یا دادگاه صادرکننده رأی ۲۱۸
- الف- عدم صلاحیت قاضی ۲۱۸
- ب- عدم صلاحیت دادگاه ۲۱۸
- ۵- مخالف بودن رأی با موازین شرعی و یا مقررات قانونی ۲۱۹
- کفتار سوم: ترتیب رسیدگی در دادگاه تجدید نظر ۲۲۰**
- مبحث اول: محدوده اثر انتقالی تجدیدنظر ۲۲۱**
- ۱- مرجع تجدیدنظر فقط به آنچه که مورد تجدیدنظر خواهی است و در مرحله نخستین مورد حکم قرار گرفته است رسیدگی می نماید. (ماده ۳۴۹) ۲۲۱
- ۲- ادعای جدید در مرحله تجدیدنظر به موجب حکم ماده ۳۶۲ ، مسموع نخواهد بود ولی در موارد زیر ادعای جدید محسوب نمی شود: ۲۲۲

۲۲۵..... مبحث دوم: اقدامات بدون رسیدگی ماهوی (اقدامات شکلی)

۲۲۵ ۱- قرار ردّ دعوای بدوی به علت عدم اقدام به رفع نقص

۲۲۶ ۲- رعایت مقررات دادرسی بدوی

۲۲۶ ۳- اصلاح رأی بدوی

۲۲۷ ۴- استرداد دادخواست

۲۲۷..... مبحث سوم: موارد تأیید آراء در دادگاه تجدید نظر

۲۲۸..... مبحث چهارم: موارد نقض آراء در دادگاه تجدید نظر

۲۲۸ ۱- فقدان صلاحیت

۲۳۰ ۲- عدم مطابقت قرار با موازین قانونی

مبحث پنجم: در رابطه با رسیدگی ماهوی (تحقیق و معاینه محلّ و اعطای نیابت قضائی)

۲۳۳.....

۲۳۴..... مبحث ششم: اصل نسبی بودن رأی دادگاه تجدید نظر

۲۳۶..... مبحث هفتم: صدور حکم غیابی در مرحله تجدید نظر

۲۴۱..... فصل ششم: طرق فوق العاده شکایت از آراء دادگاهها

۲۴۱..... گفتار اول: فرجام خواهی

۲۴۱..... مبحث اول- آرای قابل فرجام

۲۴۲ ۱- آرای قابل فرجام

۲۴۲..... الف- آرای قابل فرجام دادگاههای بدوی

۲۴۳..... اول- احکام

۲۴۳..... دوم- قرارها

۲۴۴..... ب- آرای قابل فرجام دادگاههای تجدید نظر

۲۴۴..... اول- احکام

۲۴۴..... دوم- قرارها

۲۴۵..... پ- احکام قابل فرجام که به دلیل خاص قابل درخواست فرجام نمی باشند

۲۴۶..... اول- احکام مستند به اقرار در دادگاه

۲۴۷..... دوم- احکام مستند به سوگند قاطع دعوا

۲۴۷..... سوم- احکام مستند به سقوط حق فرجام خواهی

۲۴۷..... چهارم- احکام راجع به متفرعات در صورتی که حکم راجع به دعوای اصلی قابل فرجام نباشد

۲۴۸..... پنجم- احکام غیر قابل فرجام به موجب قانون خاص

ششم- احکام مستند به نظریه یک یا چند نفر کارشناس که طرفین به طور کتبی رأی آنها را قاطع دعوا قرار داده باشند..... ۲۴۸

۲- مهلت فرجام‌خواهی..... ۲۴۹

الف- فوت، حجر و ورشکستگی فرجام خواه (ماده ۳۳۷)..... ۲۵۱

ب- زوال سمت نماینده در دعوا (ماده ۳۳۸)..... ۲۵۱

مبحث دوم: ترتیب فرجام‌خواهی..... ۲۵۱

۱- چه اشخاصی می‌توانند فرجام‌خواهی کنند..... ۲۵۱

۲- دادخواست فرجام‌خواهی و مندرجات آن..... ۲۵۲

۳- رد دادخواست فرجامی..... ۲۵۴

۴- تبادل لوایح..... ۲۵۶

۵- درخواست فرجام و اجرای حکم فرجام‌خواسته..... ۲۵۷

مبحث سوم: شیوه رسیدگی فرجامی..... ۲۵۸

۱- ارجاع پرونده به شعبه..... ۲۵۸

۲- اقدام شعبه دیوان..... ۲۶۰

الف- کسب نظر اکثریت اعضاء..... ۲۶۲

ب- موارد نقض رأی فرجام‌خواسته..... ۲۶۳

پ- اقدامات پس از نقض..... ۲۷۳

ت- اقدام دادگاه مرجوع الیه..... ۲۷۵

ث- نقض بلا ارجاع..... ۲۷۹

ج- شرایط رأی دیوان..... ۲۸۰

مبحث چهارم: فرجام تبیی و سقوط آن..... ۲۸۱

مبحث پنجم: تقاضای رسیدگی فرجامی از طریق دادستان کل کشور..... ۲۸۴

۱- شرایط درخواست..... ۲۸۵

۲- اقدامات دفتر دادستان کل کشور..... ۲۸۵

الف- کامل بودن دادخواست..... ۲۸۵

ب- ناقص بودن دادخواست..... ۲۸۵

پ- دادخواست خارج از مهلت..... ۲۸۶

ت- عدم تبادل لوایح..... ۲۸۶

ث- اقدام دادستان..... ۲۸۸

ج- توقف اجرای رأی فرجام خواسته ۲۸۸

گفتار دوم: اعتراض شخص ثالث ۲۸۹

مبحث اول: تعریف موضوع و قلمرو اعتراضی شخص ثالث ۲۸۹

مبحث دوم: اقسام اعتراض شخص ثالث ۲۹۲

مبحث سوم: دادگاه مرجع اعتراض ثالث ۲۹۳

مبحث چهارم: ترتیب رسیدگی به دعوی اعتراض ثالث ۲۹۴

۱- شرایط اقامه دعوی اعتراض ثالث اصلی ۲۹۴

۲- شرایط اقامه دعوی اعتراض ثالث طاری ۲۹۴

مبحث پنجم: توقف و تأخیر اجرای حکم ۲۹۷

۱- عدم توقف و تأخیر اجرای حکم ۲۹۷

۲- درخواست تأخیر اجرای حکم با اخذ تأمین مناسب توسط دادگاه ۲۹۸

۳- عدولی بودن حکم اعتراض ثالث ۲۹۹

گفتار سوم: اعاده دادرسی ۳۰۰

مبحث اول: اعاده دادرسی طبق قانون آیین دادرسی مدنی ۳۰۰

۱- جهات اعاده دادرسی ۳۰۰

الف- موضوع حکم نبودن خواسته ۳۰۲

ب- بیشتر از خواسته بودن موضوع حکم ۳۰۳

پ- وجود تضاد در مفاد یک حکم ۳۰۴

ت- مغایرت دو حکم بدون سبب قانونی ۳۰۳

ث- حيله و تقلب طرف مقابل ۳۰۴

ج- جعلی بودن سند مستند صدور حکم ۳۰۶

چ- اسناد جدید التحصیل مثبت حق درخواست کننده اعاده دادرسی ۳۰۶

۲- مهلت درخواست اعاده دادرسی ۳۰۷

۳- ترتیب درخواست و رسیدگی به دعوی اعاده دادرسی ۳۱۰

الف- اقسام اعاده دادرسی ۳۱۰

ب- مرجع درخواست اعاده دادرسی ۳۱۱

پ- دادخواست اعاده دادرسی ۳۱۲

ت- مندرجات دادخواست اعاده دادرسی ۳۱۳

ث- رسیدگی به دعوی اعاده دادرسی ۳۱۳

اول- قبول یا رد درخواست ۳۱۳

دوم- لحاظ نمودن جهت اعاده دادرسی اعلامی ۳۱۴

سوم- اتخاذ تصمیم نسبت به اجرای حکم پس از صدور قرار قبولی درخواست ۳۱۵

چهارم- نقض حکم مورد اعاده دادرسی (جزئاً یا کلاً) و آثار ناشی از آن ۳۱۶

مبحث دوم: اعاده دادرسی از طریق رئیس قوه قضائیه ۳۱۸

۱- مقام‌های درخواست‌کننده تجویز اعاده دادرسی ۳۱۹

۲- ترتیب رسیدگی به اعاده دادرسی جدید ۳۱۹

۳- تفاوت‌ها ۳۲۰

فصل هفتم: مواعد ۳۲۵

گفتار اول: مواعد قانونی و قضائی ۳۲۵

مبحث اول: مواعد قانونی ۳۲۵

مبحث دوم: مواعد قضائی یا مواعدی که دادگاه تعیین می‌کند ۳۲۷

۱- ماده ۱۴۷ ۳۲۷

۲- ماده ۲۵۷ ۳۲۷

۳- تبصره ذیل ماده ۲۲۰ ۳۲۷

۴- ماده ۲۶۲ ۳۲۷

گفتار دوم: احتساب مواعد با توجه به مبدأ شروع ۳۲۸

مبحث اول: احتساب مواعد قانونی ۳۲۸

مبحث دوم: دادن مهلت و تجدید موعد ۳۳۰

فصل هشتم: مطالبه خسارت و اجبار به انجام تعهد ۳۳۵

گفتار اول: مطالبه خسارت ۳۳۵

مبحث اول: نحوه مطالبه خسارت ۳۳۵

مبحث دوم: رسیدگی ماهوی ۳۳۶

مبحث سوم: تهاثر خسارت ۳۳۷

مبحث چهارم: سازش ۳۳۸

گفتار دوم: خسارات ۳۳۹

- ۳۳۹.....مبحث اول: خسارات دادرسی
- ۳۴۰.....مبحث دوم: شاخص بانک مرکزی در محاسبه خسارت تأخیر تأدیه
- ۳۴۰.....مبحث سوم: شرایط اعمال ماده ۵۲۲
- ۳۴۰.....۱- موضوع دعوا «دین» باشد
- ۳۴۱.....۲- نوع دین وجه رایج باشد
- ۳۴۱.....۳- مطالبه دائن
- ۳۴۱.....۴- تمکن مدیون
- ۳۴۲.....۵- امتناع مدیون
- مبحث سوم: ماده واحده مصوب ۱۳۷۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام راجع به خسارت تأخیر تأدیه در چک
- ۳۴۲.....
- ۳۴۳.....فهرست منابع

پیشگفتار

سپاس بی‌پایان مر خدای را که فرصت بیش ماندنم عطا فرمود؛ که بتوانم جلد دوم آیین دادرسی مدنی را پس از ۲۵ سال تدریس این درس و ۲۷ سال اشتغال به وکالت دادگستری پیشکش دوستداران کنم.

افزون بر آنچه در مقدمه جلد اول پیرامون منزلت و فایده آیین دادرسی معروض داشته‌ام اینکه؛ عادت بر این شده است که قانون آیین دادرسی مدنی را صرفاً مقرراتی شکلی و تشریفاتی تلقی نمایند، و این برداشتی نامبارک است زیرا، هر چند این قانون ارتباط خاصی به ماهیت حقوق ندارد، ولی در واقع تشریفات رسیدگی و شیوه و روش قضاوت است. ضامن اجرای حق و قانون و انجام دادرسی عادلانه می‌باشد.

هدف از اعمال دقیق مقررات آیین دادرسی مدنی؛ دادرسی عادلانه و فصل خصومت است، نه رسیدگی سریع و شتابزده به منظور کسر پرونده از آمار موجودی دادگاه، و ارجاع دعوا به دادگاه تجدیدنظر. در حالی که اصل، رسیدگی در دادگاه نخستین است.

«به جرأت می‌توان گفت که بدون آیین دادرسی، عدالت لااقل آن عدالتی که به وسیله محاکم باید اجرا شود، وجود خارجی نخواهد داشت»^۱

و این در حالی است که اصل ۱۵۶ قانون اساسی مقرر می‌دارد: «قوه قضائیه... پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت، احیای حقوق و گسترش عدل... می‌باشد».

«جرالد و جانسون در کتاب دیوان عالی کشور آمریکا می‌نویسد: دیوان عالی کشور در مقابل دادگاه‌های پایین‌تر که دادگاه‌های قانون هستند، دادگاه عدالت است»^۲.

سید اصغر سجادی

تابستان ۹۷

۱ - متین دفتری، احمد، آیین دادرسی مدنی و بازرگانی، جلد اول، ص ۸
۲ - واحدی، قدرت‌الله، بایسته‌های آیین دادرسی مدنی، ص ۲۱.